

O delu Arhivskega društva Slovenije

18. zborovanje Arhivskega društva Slovenije, Postojna, 29. 9. do 1. 10. 1999

Arhivsko društvo Slovenije je v soorganizaciji z Arhivom Republike Slovenije in ob finančni podpori Ministrstva za kulturo organiziralo svoje 18. zborovanje. Srečanje je potekalo od 29. septembra do 1. oktobra v hotelu Jama v Postojni in je obravnavalo tri tematske sklope: Evidentiranje virov za zgodovino Slovencev v tujini, Novosti v slovenski arhivski zakonodaji ter Arhivski informacijski sistem. Za zborovanje je bilo prijavljenih 29 referatov.

Zborovanje je odprl predsednik Arhivskega društva Slovenije M. Gerdej s prispevkom Vloga arhivov v slovenski kulturni dediščini in ob tem pozdravil goste iz tujine: Avstrije, Bosne in Hercegovine ter Hrvaške. Nato je povabil ministra za kulturo RS Jožefa Školča, direktorja Arhiva RS Vladimirja Žimra in župana občine Postojna Josipa Bajca, da so z nagovori pozdravili udeležence srečanja. V tem sklopu je spregovorila še Alenka Čuk iz Notranjskega muzeja Postojna in v svojem prispevku Pozdravljeni v Postojni predstavila zgodovinski razvoj Postojne z okolico.

Na prva tema: Evidentiranje virov za zgodovino Slovencev v tujini, je bilo prijavljenih 15 referatov, zaradi bolezni se zborovanju ni udeležil le Marjan Dmuvšek, vendar pa je svoj referat z naslovom Gradivo o slovenskih izseljencih pravočasno oddal in je tako objavljen v zborniku zborovanja. Uvodno predavanje je imel Peter P. Klasine, in sicer na temo Evidentiranje arhivskega gradiva v tujini - s posebnim poudarkom na Štajerskem deželnem arhivu, žal predavanja v pisni obliki ni oddal in tako kot edini ni objavljen v zborniku.

Matjaž Bizjak je poročal o virih za freisinška gospostva na Slovenskem v Bavarskem državnem arhivu; iz repertarijev je izpisal podatke o loških virih in jih zbral v arhivskem popisu. Darko Friš je predaval o cerkvenih arhivih v ZDA in arhivskem gradivu o slovenskih izseljencih, ki hranijo gradivo o delovanju katoliške cerkve med slovenskimi priseljenci. Milica Trebše Štalfa je imela problemsko predavanje o pomenu priprav na evidentiranje in pridobivanje kopij arhivskega gradiva zunaj meja republike Slovenije. Pri tem je poudarila, da se po njenih izkušnjah sodeč moramo že pred odhodom v tujino temeljito pripraviti na akcijo, če hočemo uspešno evidentirati arhivsko gradivo, pomembna za Slovence. Nada Jurkovič je govorila predvsem o problemu izdelave evidenc evidentiranega gradiva v tujih arhivih v želji, da bi čim prej oblikovali enotna načela sprejemljiva za vse, ki

evidentirajo. Kristina Šamperl Purg je v predavanju Teoretična izhodišča evidentiranja in praksa v Zgodovinskem arhivu na Ptuju skušala odgovoriti na nekatera teoretična vprašanja glede evidentiranja, predstaviti način dela, opredeliti izhodišča za evidentiranje in izhodišča potrditi s svojo lastno prakso. Drago Trpin je poročal o evidentiranju v avstrijskem državnem arhivu na Dunaju, Duša Krnel Umek pa o evidentiranju v državnem arhivu v Milanu. Tudi drugi referenti so poročali o svojem delu - evidentiranju v tujini; Lilijana Vidrih Lavrenčič v Državnem arhivu v Gorici, Aleksandra Srše v madžarskih institucijah, Branka Kozina in Branka Radnovič v arhivih Češke republike, Vladimir Sunčič v Parizu, Jelka Melik in Mateja Jeraj v Londonu, Lajz Tršan pa o evidentiranju filmskega arhivskega gradiva v tujini.

Vladimir Žimer je imel uvodno predavanje k drugi temi zborovanja: Novosti v slovenski arhivski zakonodaji. V izčrpnem referatu Novi arhivski podzakonski akti je le te predstavil in pri tem opozoril na nekatere temeljne arhivske strokovne spremembe, dopolnitve in novosti ter na strokovne dileme in probleme, ki so nastali ob pripravi aktov. V tem smislu je obdelal Pravilnik o odpiranju in izročanju javnega arhivskega gradiva arhivu, Pravilnik o ravnanju z zasebnim arhivskim gradivom, ter Pravilnik o strokovni obdelavi in evidenci arhivskega gradiva, Pravilnik o uporabi javnega arhivskega gradiva v arhivu ter Pravilnik o materialnem varstvu arhivskega in dokumentarnega gradiva.

Na to temo je sledila še sedem predavanj. Jelka Kremesec Jevšenak je predavala o pravnih vidikih in pravni problematiki arhivskih podzakonskih aktov; Peter P. Klasine je govoril o Pravilniku o materialnem varstvu arhivskega in dokumentarnega gradiva, žal tudi to predavanje ni objavljeno v zborniku, ker ni bilo oddano v pisni obliki; Jedert Vodopivec je imela referat Priporočila na področju materialnega varovanja arhivskega gradiva; Marjan Zupančič je govoril o uporabi arhivskega gradiva; Matevž Košir je predstavil Pravilnik o evidenci javnih simbolov, grbov, pečatov, žigov in stampiljk na ravni države; Jolanda Fon je govorila o problemih pri pripravi ustanovitvenih aktov arhivskih zavodov; Marja Rau Selič je v referatu Kaj je pravo in kaj je prav pri uporabi filmskega arhivskega gradiva predstavila probleme, ki jih imata uporabnik in arhiv zaradi zakonodaje in novih tehnologij.

Tretja tema je obravnavala arhivski informativni sistem in v tem sklopu je bilo pet predavanj. Brane Knehtl in Jože Sahadolnik sta predstavila računalniški program za popisavanje in skeniranje fotografskega

gradiva ter gradbene dokumentacije. Žarko Bizjak nam je predaval o svojem videnju zasnove arhivskega informativnega sistema. Zdenka Bonin in Jože Škofljanec sta v predavanju Računalniško popisovanje listinskega gradiva prikazala to popisovanje s programom INFO ARH na izkušnjah v Pokrajinskem arhivu Koper. Vladimir Drobnyak je prikazal računalniški nivojski popis na primeru gradiva kmetijskih zadru. Sklepno predavanje je imel Aleksander Blaznik, in sicer je predstavil zgled popisovanja filmskega arhivskega gradiva ob pomoči računalniškega programa.

Številni referati oziroma njihovi avtorji so izzvali diskusijo in ta je dopolnila in popestrila zborovanje po vsakem sklopu predavanj. Med zborovanjem je društvo organiziralo tudi ogled Pivke, Črne in Postojnske jame po poti partizanskih diverzantov.

Tik pred zborovanjem je ob finančni pomoči Ministrstva za kulturo izšel zbornik s predavanji 18. zborovanja ADS.

Miran Kafal

Posvetovanje Hrvaškega arhivskega društva v Poreču (2. - 4. december 1999)

36. Posvetovanje Hrvaškega arhivskega društva z naslovom "Trendi in raziskovalni programi v sodobni arhivistiki" je bilo razdeljeno na tri vsebinske sklope:

1. Vloga strokovnih časopisov pri razvoju stroke

Najprej je M. Pandić v uvodnem prispevku: Ob stoti obletnici izdajanja "Arhivskega vjesnika" predstavil začetke izdajanja publikacije. Zlasti je poudaril dogajanje na tem področju v drugih evropskih državah v zadnjem desetletju 19. stoletja (Franciji, Nemčiji...).

Naslednja referentka M. Lučić je v referatu z naslovom: Arhivistika v 100 letih Arhivskega vjesnika opisala razvoj od njegovega nastanka leta 1899 do danes. Statistično je obdelala pregled člankov, raziskala, kateri avtorji so pisali v določenem obdobju in kakšna je bila vsebina njihovih člankov. Omenila je tudi, da v obdobju od 1945 do 1958 Arhivski vjesnik ni izhajal, vendar konkretnih razlogov za to ni navedla.

Direktor Državnega arhiva v Pazinu J. Jelinčić je predstavil Vjesnik istrskega arhiva v Pazinu.

Za posvetovanje je pripravil prispevek tudi glavni urednik (od leta 1988) Arhivuma A. Vanrić, in sicer z naslovom: Arhivum - strokovni časopis ICA. Časopis so začeli izdajati leta 1950 v Državnem arhivu Francije, kot prvo mednarodno arhivsko publikacijo Mednarodnega arhivskega sveta. Poudarek je predvsem na zbiranju informacij in izkušnjah s področja arhivske dejavnosti. Največ števil je bilo namenjenih poročanju z mednarodnih kongresov, arhivski bibliografiji, arhivski zakonodaji, izobraževanju, genealo-

giji... Po odločitvi MAS bo od leta 2001 v okviru Arhivuma izhajala tudi samostojna publikacija Janus.

Glasnik arhiva in Društva arhivskih delavcev BiH sta predstavila S. Kristić in A. Šehović. Njihov časopis izlaja 25 let, z namenom posodobiti arhivsko stroko.

Na Hrvaškem poleg Arhivskega vjesnika in Vjesnika istrskega arhiva v Pazinu izhajajo še najmanj trije časopisi, in sicer v Splitu, na Reki in v Osijeku. Med diskusijo so predstavniki Državnega arhiva iz Zagreba predlagali, da naj bi v Arhivskem vjesniku objavljali članke s področja arhivistike, v preostalih publikacijah naj bi bilo več prispevkov z objavami virov krajevne zgodovine.

2. Trendi v sodobni arhivistiki:

V drugem delu je direktor Hrvaškega državnega arhiva v Zagrebu J. Kolanović imel uvodni referat z naslovom: Hrvaška arhivistika: dosežki in trendi. Govoril je o postopnem razvoju arhivistike kot znanosti na Hrvaškem ter pri tem zlasti poudaril razliko med teorijo in prakso. Naštel je različne vplive na razvoj poslovanja s spisi (beoški, avstro-ogrski, francoski...). Poudaril je pomen Dubrovniškega in Zadarskega arhiva. Dotaknil se je tudi restitucije gradiva iz Madžarske in vloge zgodovinarja I. Kukuljevića, ki je menil, da je treba arhiviste izobraževati. Po letu 1945 je bilo izdanih nekaj priročnikov in učbenikov za izobraževanje arhivistov. Na koncu prispevka je opozoril, da je v prihodnje treba poskrbeti za urejenost gradiva že pri ustvarjanju arhivskega gradiva, še pred prihodom le-tega v arhiv.

N. Brčić iz Mariborske arhivske šole je poslal prispevek z naslovom: ISO 15489 - Mednarodni standard za ravnanje z arhivskim in dokumentarnim gradivom. Omenjeni projekt je stekel leta 1997 v okviru standardizacij ISO, v njem pa sodelujejo Velika Britanija, ZDA, Francija, Švedska, Nemčija... To je prvi poizkus povezovanja različnih tradicij na področju pisarniškega poslovanja. Najprej je bil predlagan "Avstralski model", vendar ni bil sprejet, zato so bili ustanovljeni delovni odbori iz javnih in gospodarskih arhivov. Predvidevajo, da bo omenjeni standard začel veljati v letu 2002.

J. Ivanović, predsednik Hrvaškega arhivskega društva, je imel referat z naslovom: Trendi v sodobni arhivistiki. V njem je predstavil arhivistiko kot znanost. V arhivistiki je iskal "intelektualne vsebine" in se ukvarjal z vprašanji njene lastne identitete. Poudaril je interdisciplinarnost arhivistike in njen odnos do drugih znanosti, v zadnjem času predvsem informativskih.

I. Hedbeli je v prispevku z naslovom: Arhivi, uporabniki, literatura poudarila pomen strokovne raziskave uporabnikov arhivskega gradiva. Povedala je, da je Mednarodni arhivski svet leta 1997 izdal načrt Priporočila o evropski politiki dostopnosti arhivskega gradiva, v katerem je uporabnik opredeljen kot vsaka oseba, ki uporablja dokumente, shranjene v arhivu.